

Õiguskantsler

Valdur Laid
Maksu- ja Tolliamet
emta@emta.ee

Meie 26.03.2019 nr 7-4/190409/1901532

Maanteeamet
info@mnt.ee

Eriotstarbeline sõiduk kui teekasutustasu objekt

Austatud peadirektor

Õiguskantslerile saadetud avaldusest on selgunud, et teekasutustasu on võetud ka sõidukite eest, mis ei ole veoautod, nagu näiteks kraana. Niisugune praktika ei lähtu seadusest. Teekasutustasu saab nõuda ainult sellise sõiduki eest, mis on ette nähtud veose veoks ja on teekasutustasu objekt.

Teekasutustasu maksmine annab isikule õiguse kasutada avalikult kasutatavat teed kindla ajavahemiku jooksul sõidukiga, mis on teekasutustasu objekt ([liiklusseadus](#) (LS), § 190¹). Teekasutustasu objekt on üle 3500-kilogrammiga täismassiga veoauto ja selle haagis (LS § 190²). Veoauto on veose veoks ette nähtud sõiduk (LS § 2 p 94).

Direktiivis [1999/62/EÜ](#) on määratud tingimused, mida liikmesriik peab arvestama, kui ta kehtestab sõidukimaksu, teemaksu ja transpordiinfrastruktuuri kasutusmaksu. Seega peab Eestis kehtestatud teekasutustasu ja selle rakendamine olema kooskõlas direktiiviga 1999/62/EÜ. Selle direktiivi artikli 2 punkti d kohaselt on sõiduk mootorsõiduk või liigendsõiduk, mis on ette nähtud või mida kasutatakse kaupade autoveoks ja mille suurim lubatud täismass on üle 3,5 tonni. Seejuures ei ole sõiduki mõistet selgitatud muude kategooriate abil. Seega on direktiivi 1999/62/EÜ järgi oluline vaid sõiduki kavandatud või tegelik kasutusotstarve ning täismass.

Direktiivi [2007/146/EÜ](#) kohaselt jaotatakse sõidukid ja haagised kategooriatesse vaid tehniliste nõuete ülevaatlikuma esitamise huvides. Direktiiv näeb ette järgmised kategooriad: M (peamiselt reisijate ja nende pagasi veoks projekteeritud ja valmistatud mootorsõidukid), N (peamiselt kaubaveoks projekteeritud ja valmistatud mootorsõidukid) ja O (peamiselt kaupade või reisijate veoks või majutamiseks projekteeritud ja valmistatud haagised). Ette on nähtud ka täpsemad kategooriad, mis sõltuvad tehnilistest eripäradest (istekohtade arv ja täismass), ning alamkategooriad (eriotstarbelised sõidukid).

Eriotstarbelised sõidukid ja haagised võivad kuuluda nii M-, N- kui ka O-kategooriasse ja kõik N-kategooria sõidukid ei pruugi olla ette nähtud veose veoks. Näiteks on direktiivi 2007/146/EÜ lisa II A osa punktis 5.7 liikurkraana määratud N₃-kategooriasse ja seda ei käsitata veose veoks ettenähtud sõidukina. Seega, kuigi tüübikinnituse andmisel määratav sõiduki kategooria võimaldab üldjuhul järeldada, kas tegemist on veose veoks ettenähtud sõidukiga või mitte, ei saa sellele tugineda teekasutustasu objekti määratlemisel.

Õiguskantsleri Kantsleil

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

Võib arvata, et teekasutustasu objekti määratlemisel on praktikas eksimuse põhjustanud LS § 190³ lg 2, mille kohaselt lähtutakse teekasutustasu arvutamisel liiklusregistri andmetest. Kuigi liiklusregistris on määratud ka sõiduki kategooria, ei saa selle alusel määrata teekasutustasu objekti. Liiklusregistris võivad eriotstarbelised sõidukid olla määratud N-kategooriasse, mis tavaliselt tähendab veoautot. Samas ei ole kõik N-kategooria sõidukid veoautod. Kuigi mõni sõiduk võib olla klassifitseeritud N-kategooria sõidukina, ei ole see veoauto, kui pole ette nähtud veose vedamiseks. Liiklusregistri andmed on vajalikud teekasutustasu määra väljaselgitamisel – nende andmete põhjal selgub auto ja selle haagise täismass, telgede arv ning veoauto heitgaasiklass (LS § 190³ lg 1).

Eksimuse võis põhjustada ka teekasutustasu kehtestamise eelnõu [seletuskiri](#). Selles on arutletud, „kas teekasutustasu rakendada ka sihtotstarbelistele veoautodele, mis ei ole ettenähtud veose vedamiseks (näiteks puurmasinad, kraanad, tõstukid jne). Kuna veoautode teekasutustasu eesmärk on koguda transporditaristu kvaliteedi tagamiseks täiendavaid vahendeid, rakendades tänasest rohkem kasutaja maksab printsiipi ning kuna sihtotstarbelistel veoautodel on sarnane mõju teede veose veoks kasutatavate veoautodega, siis leiti, et teekasutustasu tuleks kohaldada ka sihtotstarbelistele veoautodele, mis ei ole ettenähtud veose vedamiseks“.

Seaduse tekst seletuskirjas esitatud mõttekäiku ei toeta. Kõnealusel juhul on liiklusseaduses teekasutustasu objekt määratletud ühemõtteliselt kui veose vedamiseks ettenähtud auto, mille täismass on üle 3500 kilogrammi ja selle haagis. Seletuskirjas esitatud arutlus ei ole kooskõlas ka direktiiviga 1999/62/EÜ. See direktiiv ei võimalda teekasutustasuga maksustada sõidukeid, mis ei ole ette nähtud ja mida ei kasutata kaupade autoveoks. Seaduseelnõu seletuskiri on „küll seaduse tõlgendamisel oluline, kuid ei ole lõpptulemusena alati määrav. Seletuskiri võib, aga ei pruugi alati peegeldada seadusandja tegelikku tahet. Seletuskirja laused võivad mõnel juhul olla pelgalt näitlikud, üldistavad, kujundlikud või koguni eksitavad. Võimaluse korral tuleb lähtuda tõlgendusvariandist, mis on enam kooskõlas põhiseadusega“¹. Seega tuleb teekasutustasu nõudmisel lähtuda seaduse tekstist.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Politsei- ja Piirivalveamet
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium

Ago Pelisaar 693 8407
Ago.Pelisaar@oiguskantsler.ee

¹ RKHKo, [3-15-2526](#), p 15.